

ROMÂNII AMERICANI (II)

de *Lucia McNeff*

(continuare din numărul trecut)

A treia părere este că Românii din America sânt niște intelectuali, cu gândul numai la tricolorul românesc, la casa lor din țară, că inima li bate numai pentru lucrurile, bune sau rele, care sânt la noi, firește lăudând pe cele bune, iertând pe cele rele. Și dacă aceea ce facem noi în țară se iartă ceva mai greu, este pentru că ei nu-și dau sama de împrejurările grozave în care ne găsim.

Se mai crede că Românii aceștia din America au atât timp liber, încât de dimineață până seara nu fac decât să cultive, în forma cea mai romantică, patriotismul și naționalismul românesc. Pentru aceasta iau și cetesc frumoasa gazetă care se numește "America" foarte bine redactată și de care voi avea prilejul să vorbesc pe urmă.

Își închipuie lumea că întâia grijă a Românilor din America, îndată ce se scoală - și evident se scoală foarte târziu, pentru că Românul este capitalist - e să deschidă gazeta, ca să vadă cum stăm cu lăcustele din Dobrogea, și la orice nacaz al nostru ei sunt gata a trimete un șir nesfârșit de dolari celor din țară.

Dimineața cântă "Deșteaptă-te Române", la dejun "Trăiască Regele", către seară își aduc aminte de "La Arme" și-l cântă înainte de a se așeza la masă pentru prânz, un prânz foarte copios.

Românii din America ar trăi deci ca într'un fel de "pays de Cocagne", o țară a belșugului, în care trebuie să se ducă toată lumea care nu vrea să muncească, pentru a-și reface situația materială.

Ce n'am auzit în America de pe urma unor anumite drumuri, făcute acolo! Ce ecouri ale luptelor politice de la noi! Și mi se spunea: "dar d-le nu ni spui lucrurile așa cum le spunea domnul cutare, care a fost înaintea d-tale". Și trebuia să răspund: "Nu, pentru că nu mă cheamă așa cum se cheamă domnul cutare", nu voi zice și eu: "Mă voi prezenta înaintea regelui și-i voi spune: "Rege, America este republică! Ori faci Ministeriul așa și așa, ori poporul va veni și îți va cere socoteală".

Și aici este o foarte mare greșeală să se creadă că acolo în America poți întrebuința un astfel de limbaj. Americanii sunt republicani, fără îndoială, dar republica lor este uneori foarte conservativă, și, pentru că au trecut prin școli, ei știu imposibilitatea morală și socială de a întrebuința un anumit limbaj. Drumul acesta în America s'a făcut totuși și uneori a adus foloase, dar hotărât, pentru astfel de foloase nu trebuie să întreprindă cineva drumul în America. Gândul că în America sânt oameni cari te pot ținea neconținut pe palme, satisfăcând toate dorințele și toate capriciile d-tale, trebuie părăsit. Se mai crede că Americanii au obiceiul, când pleci, să-ți facă darurile cele mai extraordinare, încât din darurile adunate să poată trăi omul câțiva ani de zile.

Sunt persoane care se stabilesc pe acolo, pentru a reprezenta cultura românească, gata a tipări tot felul de cărți, pe care să le plătească Ministeriul din București. Oamenii pot fi înșelați și în America și în România și în orice parte din lume, pentru că lumea este așa, încât cu obrăznicia răzbești cu siguranță. Greutatea pentru mulți oameni este să o aibă. Oamenii cinstiți, muncitori, morali sânt oriunde, prada oricărui șarlatan. Multe succese românești la Paris se explică astfel. De îndată ce vede Francesul, și prin urmare Americanul, pe un om cu o siguranță extraordinară, luându-și aere grozave, părând că în el se cuprind comori întregi de știință, vorbind de importanța lui în țară la dânsul, își zice: ca să aibă cineva un astfel de obraz, trebuie să fie deosebit de important, și cum n-are mijlocul de verificare, îl acceptă. Aceasta este o notă tot atât de bună pentru cel care se lasă înșelat, pe cât e de rea pentru înșelător. Legenda aceasta întregă noi trebuie să o înlăturăm.

E adevărat că se pot duce cu succes în America oameni capabili să reziste la orice, să treacă printr-o închisoare pentru a face avere și printr-o a doua închisoare pentru a o crește. Oamenii de aceștia se pot duce și se pot impune uneori ca și prinți și conți; vor găsi oameni pe cari să-i înșele. Vor răzbi și băieți frumoși de la noi, cari să se ofere unor doamne de anumită vârstă. În America mi s-a vorbit de un prinț Popescu și un conte Popescu; contele era la New York, iar prințul la Chicago. Contele o ducea ceva mai greu, dar prințul mult mai bine, împrumutând de la toată lumea, pentru a cumpăra bomboane și buchete, pe care le oferia unei moștenitoare de mulți dolari, izbutind să fie acceptat de dânsa, care a avut plăcerea să fie, astfel, câteva zile principesa Popescu. Cum nu știa nimic despre Românie, a fost încântată de această înălțare socială așa de neașteptată și așa de scump plătită. Dar cum omul era ce era, i-a căzut masca după câțiva vreme, și principesa Popescu a văzut cu cine are a face.

La vremea aceea, probabil marele Iorga nu auzise, sau poate nu se întâmpla, dar în istoria recentă sau modernă, cum doriți, se mai întâmplă ca și fetele descurcărețe să reușească, nu numai băieții frumoși. (n.m.)

Încă o dată legenda aceasta a Americii bogate, ușoară de înșelat, doritoare de a primi pe orice Român, fie și aventurier și șarlatan, pe orice secătură, din care speță orașul nostru produce într-o măsură așa de mare, și cari nu sânt buni decât să fabrici din ei negru animal pentru vax sau altă întrebuițare chimică, legenda că ar putea merge cineva în America pentru că toată societatea americană să-i iasă înaintea, și Românii și Evreii, bine înțeleși, Evreul român trebuie să fie un bancher cu o pungă formidabilă și, mai ales, dacă te recomanzi ca antisemit, se grăbește să-ți dea cheile casei de fer, pentru ca să fii mai blajin cu coreligionarii lui, trebuie părăsită.

Românii din America însemnează altceva, și în ce privește numărul lor, și în ce privește proveniența lor, felul lor de viață, viața lor culturală, aspirațiile lor și posibilitățile lor de viitor. Se vor înfățișa lucrurile reale, așa cum o poate face cineva care a trăit mai bine de două luni în mijlocul lor și a mers aproape în toate centrele unde se găsesc Români, chiar și în localitățile unde nu erau decât câteva sute. Nu pot să zic că i-am văzut pe toți, căci este foarte greu să aduni oameni așa de răspândiți și unii rupți de comunitatea sufletească a poporului românesc, dar cea mai mare parte dintre dânșii i-am văzut. Cei ce vă voi spune deci nu este luat din cărți, ci din realitate. De altfel, în tot ce spun eu, partea luată din cărți este de obicei foarte restrânsă. De multă vreme nu mai cred în cărți.

Când vorbesc despre Românii din America, înțeleg pe acei din Statele Unite. În afară de ei și de cei din Canada, e o dubioasă colonie românească în Mexic, unde se zice că ar fi un sat format din vreo patruzeci de familii, care vorbesc o românească amestecată cu spaniolește. M'am interesat: unii mi-au spus și că este o legendă. Înțeleg pe Românii din Statele Unite, nu și pe Românii din Canada, cari sânt numeroși, câteva zeci de mii de Români, cu totul deosebiți însă de Românii din Statele Unite. Ei sânt așezați mai ales în provincia Saskatchewan și se ocupă cu agricultura. Au ferme, unii dintre dânșii sânt bogați, chiar foarte bogați dar rău organizați. Au o gazetă pe care o scoate un domn Romaneti, care a fost și consul al României dar consulatul a fost suprimat. Românii din Canada sânt însă risipiți la distanțe enorme, pe când cei din Statele Unite represintă o oarecare forță, pentru că sunt cu miile, ba chiar cu zecile de mii împreună în același loc.

Nr.198/Octombrie 07